

SIVA KNJIGA O OSNOVNI ŠOLI V REPUBLIKI SLOVENIJI

dr. Kristijan Musek Lešnik

EPILOG

Se sploh še daj kaj narediti?
Ali so slovensko javno osnovno šolo uspeli
zavoziti do te mere, da ji ni več pomoči?

Epilog? Ga še ni. Zgodba o neuspehu in neizkoriščenih priložnostih zadnje šolske preнове še kar teče in nič ne kaže, da bo komu v kratkem času uspelo potegniti ročno zavoro za poglobljen razmislek o tem, kje in zakaj se je znašla slovenska javna osnovna šola ter kam in kako bi jo kazalo usmeriti v prihodnosti. Upadanje znanja naših šolarjev se nadaljuje in noben znak na obzorju ne napoveduje spremembe teh neprijetnih gibanj. Upadanje volje in veselja do šole in znanja se nadaljuje, vse več slovenskih šolarjev čuti vse večji odpor do šole in noben znak na obzorju ne napoveduje spremembe teh neprijetnih gibanj. Edino področje, kjer slovenski šolarji močno presegajo vrstnike v razvitih državah in v Evropi je občutek, da jim je šola v breme in noben znak na obzorju ne napoveduje spremembe teh neprijetnih gibanj.

- - -

Upanje na vesel in srečen epilog zadnje šolske preнове plahni z vsakim novim šolskim letom. Razblinja se z vsakim novim puhlim spoznanjem "šolske stroke", kako naši šolarji v šoli, ki jo imajo nadvse radi, dosegajo odlično znanje. Izginja z vsako novo kozmetično akcijo friziranja in reinterpretiranja manj prijetnih podatkov, namenjeno ohranjanju vere v uspehe pretekle šolske preнове, odličnost devetletke in nezmotljivost "šolske stroke". Ugaša z vsako novo belo knjigo.

Pričakovanje, da se bo nekega dne "šolska stroka" sama od sebe zbudila iz transa, v katerega se je zazibala med in po zadnji šolski prenovi, je nesmiselno. Enako nesmiselno je upanje, da bo nenadoma spoznala puhlost in praznost vere o uspeli šolski prenovi in brezmadežni devetletki, ki se je tako goreče oklepa. Tudi pričakovanje, da se bo "šolska stroka" v nekem trenutku soočila z nesmiselnostjo mantre "*mi smo stroka, smo najboljši, ooommm, mi smo stroka, smo najboljši, ooommm, izven nas je le polje nestrokovnosti in svete preproščine, ooommm*", je naivno. Tako kot je naivno upanje, da se bo, kot Sneguljčica z odrešilnim poljubom, zbudila iz postprenovitvenega transa in se začela namesto s širjenjem vere v svojo vsesmožnost ukvarjati s tistim, kar naj bi bilo njeno poslanstvo: s skrbjo za razvoj in ohranjanje kakovostne javne šole.

Če ne moremo verjeti, da bo "šolska stroka" spontano po petnajstih letih navdušenega strokovnjačenja, posledičnega pehanja javne osnovne šole v brezno podpovprečnosti in goreče skrbi za prikrivanje globine tega brezna, nekega dne odprla oči in vzdihnila "*Ojej, tega se pa nismo nadejali, le kaj in kje je šlo narobe, kje smo zgrešili, kaj smo storili?*", je treba rešitev iskati drugje. V pravljичnem svetu H. C. Andersena je v pravljici Cesarjeva nova oblačila zadoščalo, da je majhen in nepokvarjen

otrok na glas zaklical "*Cesar je gol!*" in so cesarjevo nagoto spregledali vsi, nazadnje močno osramočen celo sam. A to je bil pravljični svet. Vprašanje je, ali bi se pravljica končala enako, če bi cesarja obdajala skupina dvorjanov, ki bi se na račun njegove nagote tako dobro mastili, da bi še naprej navdušeno rjaveli: "*Kje pa! Mulc je navaden provokator! Mi vemo bolje! Mi smo mednarodno priznani dvorjani! Cesar je oblečen od glave do pete v najbolj fine tkanine, pa pika! Naši šolarji so nadpovprečni, pa pika! Imajo radi šolo, pa pika! Niso obremenjeni, če se pa tako počutijo, so si sami krivi, voluharji leni!*".

Pri slovenski osnovni šoli, njeni zadnji prenovi in devetletki je v zadnjih letih marsikateri glas poskušal opozoriti, da cesar hodi okrog z nagim lulekom in z enako golo ritjo. Še več pa je bilo tistih, ki so njegovo nagoto vsak dan gledali, jo v kakšnem ozkem krogu morda celo posmehljivo pokomentirali, v javnosti pa ostajali previdno tiho.

- - -

Da bi se slovenska "šolska stroka" zbudila sama od sebe, ni za pričakovati še zaradi enega razloga: zdi se, da si je v zadnjih letih, vsaj njen najbolj glasni del, postlala preveč udobno ležišče, da bi sama od sebe začela rušiti spomenik, ki si ga je postavila in ga tako skrbno neguje.

Pred meseci se je v slovenskem besednjaku začela uveljavljati besedna zveza "ugrabitev države" (za katero mnogi, tudi v Sloveniji, večkrat uporabljajo bolj uveljavljeni angleški izraz "state capture"). Prepričanje, da gre pri takšnih zavrženih pojavih vedno le za "ugrabitev" države v celoti s strani organiziranega kriminala, je napačno. Enako uničujoča, čeprav navzven morda manj opazna in brutalna, je lahko tudi "ugrabitev" posameznega, za državo in njeno prihodnost, ključnega področja s strani katere koli interesne združbe, ki s "prisvojitvijo" monopola nad tem področjem začne bolj skrbeti za uveljavljanje svojih, kot za interese države in državljanov.

Ali bi lahko v Sloveniji skupina "strokovnjakov" pred leti zaradi lažjega uveljavljanja svojih interesov in pogledov "ugrabila" področje vzgoje in izobraževanja? Bi lahko takšno "ugrabitev" spremljali žolčni napadi "ugrabiteljev" na vse drugače misleče strokovnjake in laike? Bi lahko takšni "ugrabitelji" svoj monopol utrjevali z agresivno diskreditacijo svojih resničnih in namišljenih kritikov? Bi takšna skupina "ugrabiteljev" lahko postavila svoja merila za odločanje, kdo lahko dostopa do šolskega prostora: ne na podlagi strokovnosti, pač pa všečnosti, ubogljivosti in "našosti"? Bi se lahko takšna "ugrabitev" skrivala za navidezno širokogrudnim vabljenjem širokih množic v svoje projekte

po načelu *rabimo-široko-množico-za-krinko-potem-se-bomo-pa-tako-ali-tako-sami-odločili-kaj-bomo-naredili*? Bi se lahko takšna “ugrabitev” čez čas izrazila v otopelosti drugih udeležencev šolskega prostora, ki bi s strahospoštovanjem, pasivno in molče opazovali “ugrabitelje”, nekateri v upanju na odpadne drobtinice z njihove mize, še več pa v strahu pred morebitnimi kaznimi za neposlušnost? Bi lahko takšna “ugrabitev” in molk strokovnih krogov zaradi strahu pred “ugrabitelji” vodila “ugrabitelje” v lažno prepričanje, da vedo, znajo in zmorejo vse? Bi lahko takšna prepričanja in odsotnost kritičnega razmišljanja o šoli vodila v uveljavljanje nepremišljenih in ne dovolj strokovno pretehtanih posegov v šolo? Bi lahko nekje na tej poti “ugrabitelji” v skrbi za širjenje svojih vrtičkov in udobje svojih zadnjic pozabili na temeljno poslanstvo šole in šolskega sistema in bi skrb za otroke in za zdravje javnega šolstva postala nepomembna v primerjavi s skrbjo za ohranjanje prigrabljenih privilegijev in statusa? Bi lahko vse to šolo in šolski sistem potegnili v navzdol vodečo spiralo?

Verjamem, da lahko. Še več. Verjamem, da se je slovenski osnovni šoli v zadnjih nekaj več kot petnajstih letih res zgodilo marsikaj podobnega. Nenavadnih prigod in nenaključnih naključij, ki govorijo v prid predpostavki, da si je slovenski šolski prostor pod krinko gesla *mi-smo-šolska-stroka* prisvojila in “privatizirala” manjša skupina, ki ima v javnem govoru sicer polna usta skrbi za kakovost javne šole, v ozadju pa morda tudi kakšne druge motive, je namreč ogromno:

- Spremljava in evalvacija, ki je sledila kurikularni prenovi vzgoje in izobraževanja, je bila bolj luknjasta kot švicarski sir in je popolnoma prezrla številne pomembne cilje prenove. Ni pa prezrla njenih avtorjev. V letih, ko je potekalo poskusno uvajanje devetletke, so se med nosilci evalvacijskih študij, ki so se ukvarjale z evalvacijo prenove vzgoje in izobraževanja znašli npr. predsednik Nacionalnega kurikularnega sveta (dr. Ivan Svetlik), predsednica področne kurikularne komisije za osnovno šolo (dr. Ljubica Marjanovič Umek), član kurikularne komisije za osnovno šolo in urednik Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (dr. Janez Krek), član Nacionalnega kurikularnega sveta (dr. Darko Štrajn) itn. Seveda se lahko strinjamo s pojasnilom, da Slovenija ni tako velika, da bi pod vsakim kamnom našli tri vrhunske strokovnjake. Vsekakor pa je res tudi, da bi se v marsikateri resni državi močno čudili, če ne kar smejali zamisli, da pomemben del evalvacije šolske prenove vodijo kar tisti, ki so to prenovu načrtovali.

- Ko so se odprle polemичne razprave v zvezi z obremenjenostjo šolarjev, so bila opozorila označena kot “subjektivne ocene majhnega dela staršev”, “tožbe o obremenjenosti”, “vera v preobremenjenost”, “plod poročanja medijev in organiziranih akcij”, “stereotip”, ipd. Čeprav so mednarodne raziskave v istem času že ugotavljale, da se slovenski šolarji počutijo nadpovprečno obremenjeni s šolo, je obveljala ugotovitev, da se tako sicer počutijo, vendar nimajo znakov stresa, zato v resnici niso obremenjeni (med tremi avtorji tega strokovnega “spoznanja” sta bila dva člana področne kurikularne komisije za osnovno šolo, dr. Janez Krek in dr. Mojca Kovač Šebart).
- Takoj, ko so luč sveta uzrli zaskrbljujoči podatki zadnje raziskave PISA 2009, je luč sveta uzrlo “strokovno” mnenje, da je vzroke tega pojava verjetno treba iskati izven šole, ne pa v njej (avtor tega “spoznanja”, ki je sicer še kakšno leto prej pisal, da ta raziskava ugotavlja ravni učinkov izobraževanja, je bil član Nacionalnega kurikularnega sveta, dr. Darko Štrajn).
- Najvišje državno priznanje na področju šolstva sta prejeli dve strokovnjakinji, ki ju je strokovna komisija, ki je podelila priznanji, razglasila za mednarodno priznani strokovnjakinji in znanstvenici. V strokovnih in znanstvenih krogih so najpomembnejši pokazatelj mednarodne odmevnosti posameznega strokovnjaka citati njegovih del (v resnih strokovnih in znanstvenih krogih velja preprosto pravilo: če poveš kaj pomembnega, te citirajo, sicer pač ne). Ob podelitvi najvišjega državnega priznanja na področju šolstva je vsota citatov obeh omenjenih (in po oceni komisije mednarodno priznanih) strokovnjakinj znašala 1. Prva strokovnjakinja je imela po podatkih baze SICRIS natančno en citat, druga pa enega manj (obe strokovnjakinji sta bili članici področne kurikularne komisije za osnovno šolo, dr. Ljubica Marjanovič Umek in dr. Mojca Kovač Šebart, predsednik komisije za podelitev najvišjih državnih priznanj, ki je podpisal oceno o njuni mednarodni priznanosti, je bil član področne kurikularne komisije za gimnazije, dr. Pavle Zgaga).
- Kljub poplavi neprijetnih podatkov, ki vedno bolj glasno pričajo o neuspešnosti zadnje šolske prenove, v novi Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (2011) večine podatkov, ki so med drugim zajeti v knjigi, ki jo prebirate, ni (v skupini, ki je pripravljala tisti del nove Bele knjige, ki se nanaša na področje osnovne šole, sta sodelovala tako predsednica bivše področne kurikularne komisije za osnovno šolo, ki je načrtovala devetletko,

dr. Ljubica Marjanovič Umek, kot tudi član te komisije in urednik prejšnje Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji, dr. Janez Krek).

- Kljub večkratnemu ponavljanju, kako šolska stroka upošteva in ceni mnenja strokovnjakov, praktikov in uporabnikov, so v življenju stvari videti močno drugačne. V okviru nastajanja zadnje Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (2011) so med drugim več kot 10.500 ljudi vprašali, ali bi bilo v šolah smiselno ocenjevati tudi vedenje. Od teh ljudi jih je več kot 9.700 (skoraj 93 odstotkov) reklo: DA. Šest članov skupine za pripravo nove bele knjige je odločilo drugače: NE. In je v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji obveljalo slednje.
- Čeprav mednarodne raziskave, ko naše šolarje primerjamo z vrstniki iz razvitih držav, kažejo drugače, smo v zadnjih letih s strani “šolske stroke” poslušali, da naši šolarji dosegajo nadpovprečno znanje.
- Čeprav mednarodne raziskave kažejo popolnoma drugače, smo v zadnjih letih s strani “šolske stroke” poslušali, da imajo naši osnovnošolci nadpovprečno radi šolo.
- In tako naprej ... in tako naprej ... in tako naprej ...

- - -

Morda se pa motim. Morda ne gre za “ugrabitev” šolstva. Morda gre pri tem, da se v zvezi z načrtovanjem prenove osnovne šole, njenim uvajanjem, njeno evalvacijo, za tovarišijskim podeljevanjem priznanj in za lase privlečenimi poskusi zakrivanja njenih manj bleščečih rezultatov nenavadno pogosto vrtijo ista imena, le za niz nenavadnih naključij in majhnosti Slovenije, ki ne premore drugih strokovnjakov. Morda bi bil celo pripravljen verjeti v predpostavko po naključjih, če bi “šolska stroka” v zadnjih dveh letih, med pripravo nove Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji, s katero naj bi začrtali smernice prihodnega razvoja slovenskega šolstva, pokazala resno pripravljenost za kritično analizo stanja v današnji slovenski šoli. Pa je ni. Pač pa se je zgodilo dosti sprenevedanja in izogibanja iskreni analizi. In zelo malo smernic za prihodnost (kar je dokaj logično, ker je zelo težko govoriti o tem, kam naj gre naša šola, če se nočejo odkrito soočiti s tem, kje je v tem trenutku). Modus operandi (način dela) nastajanja nove Bele knjige, tako podoben nastajanju zadnje prenove osnovne šole, je z dobro izbranimi besedami opisal en od bolj glasnih slovenskih ravnateljev, Dušan Merc:

“Po Sloveniji od začetka decembra naprej hodi mala četica doktorjev znanosti, sami eksperti, ter ravnatelje in nekatere druge zaposlene v osnovnih šolah poučuje, kaj vse da bo pisalo v beli knjigi o razvoju šolstva na Slovenskem, strateškem dokumentu za približno nadaljnjih dvajset let, in s tem, kaj se bo dogajalo v daljni bodočnosti na podlagi bele knjige. Dve leti so dumali in tuhtali in prišli do skupinske vizije, ki bo meso postala. Ko bo njihovo romanje končano, bo bela knjiga že natisnjena, kajti vse, kar govoričijo, je medtem že v tiskarni. Bela knjiga bo na svetlo prišla takoj, ko bodo končali predstavitve svojih razvojnih vizij za šolarje, ki pridejo na svet v naslednjih desetih letih, in za tiste, ki so zdaj stari kako leto ali dve, mogoče celo tri ali štiri. Kar ima kdo njim povedati na teh posvetih, jih v resnici ne zanima. Mnenju praktikov, tako ravnateljev kakor nekaterih iz Zavoda za šolstvo, se zelo slabo prikrito posmehujejo, češ, kaj pa bi radi, nevedneži.“ (Dušan Merc, Konj naivnežev in konj sholastikov, Razgledi.si, 15.12.2010)

In še piše Dušan Merc: “Gostobesednost in prepričanje, da imajo prav, da so edini, ki lahko imajo prav, da drugače sploh ne more biti, vzbujata občutek, da ne gre za znanstvenike in teoretike, ampak za ljudi, ki nimajo stika z realnostjo in ki ga prek svojega velikega govorjenja vedno bolj izgubljajo.“ (prav tam)

Zaključni pa takole: “Ali drugače povedano: zaradi zmot politično vodilnih pedagogov, ki pišejo bele knjige, lahko v novi beli knjigi pričakujemo tisoče otrok z ugotovljenimi posebnimi potrebami, ki ne bodo mogli slediti zahtevam osnovne šole. Gostobesedni ugovor temeljnih razvojnih znanstvenikov in konferansjejsko leporečje akademskega žlobudranja glavnih vizionarjev bele knjige je slišati vnaprej: inovacije potrebujemo zato, da se nam podpopprečnost ne bo več dogajala. Nadpopprečna pričakovanja od podpopprečne znanosti.“ (prav tam)

Enako kritično je ravnatelj Dušan Merc pojasnil temeljno pomanjkljivost dokončane Bele knjige (Dnevnik, Dnevnikov objektiv, 1.10.2011, stran 30): “Kaj je glavna napaka letošnje bele knjige? To, da ne temelji na analizi dejanskih stanj v šolstvu na Slovenskem, saj tudi sami avtorji priznavajo, da za temeljne analize nimajo denarja (kar je bilo povedano ob predstavitvi knjige na Brdu 20. septembra 2011), čeprav jih v osnovi lahko sumimo, da jih prave analize ne zanimajo ali pa jih morda celo niso zmožni opraviti in da bi torej morali za to angažirati strokovnjake, ki so tega sposobni.”

In še je zapisal (prav tam): “V knjigi obstajajo tudi mesta, kjer je jasno, da avtorji prikrivajo celo njim dejansko neumno stanje v šolstvu, ki so ga zaznali, pa ga nočejo priznati.”

- - -

Kot sem zapisal: morda se motim. Dopuščam tudi možnost, da se motim, da ima moj strah prevelike oči in da pri dogajanju okrog slovenske osnovne šole v zadnjih nekaj več kot petnajstih letih morda ne gre za "ugrabitve" šolstva.

Vendar globoko verjamem, da gre natančno za to. Da se je slovenski šoli in šolskemu sistemu zgodilo nesrečno sosledje nesrečnih pripetljajev: najprej se je skupina ljudi samorazglasila za "šolsko stroko", potem pa so drug drugega toliko časa trepljali po ramenih in si govorili "*kako si dober/dobra*" in si deliti razna priznanja, da so nazadnje začeli zares verjeti v svojo kompetentnost, odličnost in strokovnost. Prvi stranski učinek samorazglasitve za "šolsko stroko" (nenačrtovan, morda pa tudi dobro premišljen) je bil, da so tisti, ki niso bili člani tega krožka, nenadoma postali "nestrokovni". Pot do utišanja kritične strokovne javnosti je bila s tem široko tlakovana, pot do monopola nad šolskim prostorom pa še olajšana s korenčki in palicami, s katerimi je novoimenovana "šolska stroka" zaradi formalne in neformalne moči ter vpliva nekaterih svojih članov in članic lahko blagohotno in širokogrudno nagrajevala sebi všečne, prepričevala morebitne omahljivce, šibala po prstih tiste, ki bi lahko zakikirikali kakšno melodijo, ki je "šolska stroka" ni odobrila, najbolj neprijetne kritike pa kaznovala v opomin drugim.

Kdaj se je ta "ugrabitve" začela, kdo jo je omogočil in ji dal vetra v jadra, kdo in kako si je pri njej omastil brke, so vprašanja za drug prostor in čas (in morda za tiste državne organe, ki jih morajo ta vprašanja zanimati po službeni dolžnosti). V tem trenutku je jasno predvsem, kdo je pri tem potegnil kratko: šolniki, šolstvo, učenci, družine in nenazadnje z omejevanjem njenega ključnega razvojnega potenciala, človeških virov, celotna slovenska družba.

Tisto, kar bi nas moralo v tem trenutku najbolj zanimati, je: ali in kako se lahko slovenska šola izvije iz tega primeža. Čeprav razumem, da to nikakor ne bo lahko, pa verjamem, da ni nemogoče in zaupam v notranje potenciale slovenske šole. Vem pa tudi, da naša šola tega ne bo zmogla sama od sebe, brez podpore drugih strokovnjakov in uporabnikov.

Tako kot ne verjamem, da se bo nenadoma prebudila "šolska stroka", vem, da za prebujanje iz globokega transa in zazibanosti v namišljene uspehe zadnje šolske preнове ter devetletke ne bo zadoščal en glas, kot v Andersenovi pravljici. Sem pa prepričan, da se bo počasi zbudil kdo drug. Pod nobeno preprogo se ne da pomesti neomejene količine smeti.

Preproga, pod katero je del "šolske stroke" v skrbi za ohranjanje vere v uspešno šolsko prenavo in brezmadežno devetletko v zadnjih letih pometal vse, s čemer se ni želel soočiti in o čemer ni želel govoriti, je že tako izdelana, da se je izpod nje že začelo vsipati tisto, kar marsikateri šolnik, strokovnjak in starš že dolgo sluti, ali celo ve. Ko bo ta kup dovolj velik, bo nekdo začel glasno govoriti o njem. Morda šolniki. Morda starši. Morda oboji. Tisti pač, ki bodo v nekem trenutku imeli dovolj norčevanja iz sebe, otrok, šole in prihodnosti slovenske družbe. Če jih bo dovolj in če bodo dovolj glasni, jim bo morda celo uspelo iz skritih lukenj izbežati tudi tisto utišano in prestrašeno večino "šolske stroke", ki je v zadnjih letih ohranila večino svoje strokovne in etične integritete, pa četudi se je ne ravno častno poskrila v mišje luknje, namesto da bi pogumno zastavila glas za prihodnost slovenske šole in družbe (pa čeprav za ceno občasnega krepelca po glavi).

Ko in če se bo to zgodilo, bo imela slovenska javna osnovna šola možnost izviti se iz padajoče spirale in se najprej vrniti tja, kjer je nekoč že bila, potem pa se lotiti stopnic navzgor.

A dlje časa in globlje kot bo naša šola tonila in pozneje kot se bo izvila iz trenutnega krča in primeža, daljše in težje bo okrevanje.

O tem, kakšna prihodnost nas vse skupaj, naše otroke in slovensko družbo čaka, če bodo slovensko šolo še naprej oblikovali in usmerjali tisti, ki še vedno trdijo, da naši šolarji dosegajo nadpovprečne rezultate, da imajo radi šolo, da se v njej počutijo dobro in da je za uspehe zaslužen šolski sistem, ki ga danes imamo, za zdrse pa nekaj drugega, gotovo pa ne šolski sistem, raje ne razmišljam.

Ostajam pač (četudi morda včasih naiven) optimist.

Na svidenje.

Se pravi, če povzamem, mednarodne raziskave kažejo, da znanje naših šolarjev zaostaja za vrstniki iz razvitih držav!

Ja! Danes v devetletki znajo manj kot v stari osemletki! Kljub enemu letu več šole!

Med našimi šolarji je več takšnih, ki ne marajo šole in različnih šolskih predmetov kot v drugih državah!

In počutijo se bolj obremenjeni zaradi šole!

To pa ni dobro!

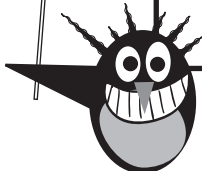
Kako naj od ljudi, ki jim v mladih letih zagnusimo šolo in znanje, pričakujemo, da se bodo jutri šli družbo znanja!

Če hočemo, da bodo naši otroci uspešni v jutrišnjem svetu in če želimo, da bo Slovenija uspešna in konkurenčna, je negativen odnos do šole in do znanja zelo slaba popotnica za uresničevanje teh ciljev!

ŠOLSKA STROKA™
je zakon!!!

Hej, "šolska stroka" smo edino upanje!
Naj napišemo še eno belo knjigo!
Naj naredimo še eno šolsko reformo!

Če misliš tisto "šolsko stroko", ki je pripravila zadnjo šolsko prenavo in se v zadnjih letih bolj trudi pometati napake te šolske prenavo pod preprogo kot pa ukvarjati se s problemi današnje šole, potem: NE HVALA!

Enkrat smo šli na led. In je bilo dovolj!

Če misliš tisto šolsko stroko, ki kot pokvarjen gramofon ponavlja, kako imajo naši učenci radi šolo, potem ji raje rečem HVALA ZA VAŠ TRUD IN ZA VSE RIBE, VENDAR ZBOGOM!

Slovenska šola rabi strokovnjake, ki bodo upali, znali in se hoteli soočiti z njenimi problemi. Ne pa gledali stran in nas prepričevali, da jih ni.

VIRI, LITERATURA

VIRI PODATKOV

- ¹ TIMSS 2007 International Mathematics Report, TIMSS 2007 International Science Report in TIMSS International Data Explorer (spletna stran National Center for Education Statistics na naslovu <http://nces.ed.gov/surveys/international/ide/>).
- ² Države, ki so sodelovale v raziskavi in jih Mednarodni monetarni sklad uvršča med razvite države in avtonomna šolska območja iz razvitih držav. Pod tem izrazom skozi celotno knjigo govorimo o državah, ki jih med razvite uvršča Mednarodni monetarni sklad (IMF).
- ³ Članice EU (petindvajseterice), ki so sodelovale v raziskavi. Pod tem izrazom skozi celotno knjigo govorimo o petindvajsetih državah EU, torej državah EU brez obeh držav iz zadnje širitve (Bolgarije in Romunije), ki se po nobeni lestvici ne uvrščata med bolj razvite države.
- ⁴ Članice OECD, ki so sodelovale v raziskavi in avtonomna šolska območja iz članic OECD, ki so sodelovala v raziskavi.
- ⁵ Dr. Slavko Gaber in dr. Ljubica Marjanovič Umek, Študije primerjalne neenakosti, Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2009.
- ⁶ Predstavitev rezultatov raziskave PIRLS 2006 na Centru za študij edukacijskih politik, 16.1.2008.
- ⁷ PIRLS 2006 International Report in PIRLS International Data Explorer (spletna stran National Center for Education Statistics na naslovu <http://nces.ed.gov/surveys/international/ide/>).
- ⁸ PISA 2009 International Report in PISA International Data Explorer (spletna stran National Center for Education Statistics na naslovu <http://nces.ed.gov/surveys/international/ide/>).
- ⁹ Dr. Damjan Štefanc, <http://www.youtube.com/watch?v=clUR1sYLZ78>.
- ¹⁰ Dr. Slavko Gaber, časopis Dnevnik, 8.12.2007.
- ¹¹ Naravoslovni, bralni in matematični dosežki slovenskih učencev, Nacionalno poročilo PISA 2006, Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2007.
- ¹² Dr. Darko Štrajn, Šolski razgledi, 21.1.2011.
- ¹³ PERAT, Zvonko. Kaj bi se lahko naučili iz objave izsledkov raziskave TIMSS 2003. Sodobna pedagogika, 2005, letn. 56, št. 3, str. 128-141.
- ¹⁴ TIMSS 2007, Rezultati mednarodnih primerjav (predstavitev rezultatov raziskave TIMSS 2007 na Centru za študij edukacijskih politik).
- ¹⁵ TIMSS 2003 International Mathematics Report.
- ¹⁶ PISA 2006 International Mathematics Report in PISA International Data Explorer (spletna stran National Center for Education Statistics na naslovu <http://nces.ed.gov/surveys/international/ide/>).
- ¹⁷ Mag. Marjeta Doupona Horvat, o rezultatih PIRLS 2006 v predstavitvi na Centru za študij edukacijskih politik, 16.1.2008.

- ¹⁸ Dr. Ljubica Marjanovič Umek in dr. Slavko Gaber, Bralna pismenost osem- in devetletkarjev: za premišljeno uporabo rezultatov mednarodnih raziskav znanja, v znanstvenem poročilu Študije primerjalne neenakosti, Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2009.
- ¹⁹ Dr. Damjan Štefanc, <http://www.youtube.com/watch?v=clUR1sYLZ78> .
- ²⁰ Creating Effective Teaching and Learning Environments: First Results From TALIS (2009).
- ²¹ Časopis Delo, 24.2.2004.
- ²² Časopis Dnevnik, 6.3.2004.
- ²³ Časopis Delo, 1.3.2004.
- ²⁴ Časopis Šolski razgledi, 7.6.2003.
- ²⁵ Sodobna pedagogika, 5/2004, str. 70-98.
- ²⁶ Young People's Health in Context: Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) Study: International Report from the 2001/2002 Survey.
- ²⁷ Inequalities in Young People's Health Health Behaviour in School-aged Children: International Report From the 2005/2006 Survey.
- ²⁸ Oddaja Omizje, RTV SLO, 3.2.2010.
- ²⁹ Japelj Pavešič, B., Svetlik, K., Rožman, M. in Kozina, A. (2008). Matematični dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- ³⁰ Svetlik, K. , Japelj Pavešič, B., Rožman, M., Kozina, A. in Šteblaj, M. (2008). Naravoslovni dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- ³¹ Matematični dosežki slovenske starejše populacije v raziskavi TIMSS 2003, Dr. Amalija Žakelj, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana: Slovenija.
- ³² Japelj Pavešič, B., Svetlik, K., Rožman, M. in Kozina, A. (2008). Matematični dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- ³³ Novak, B. (2009). Prenova slovenske šole. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- ³⁴ Elley, W. B. (1992). How in the World do Students Read: IEA Study of Reading Literacy. Haag (NL): IEA.
- ³⁵ Dr. Darko Štrajn, Konstrukcija družbe v postopkih edukacije, Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2009.
- ³⁶ Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., Kavčič, T. in Poljanšek, A. (ur.) (2002). Kakovost v vrtcih. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- ³⁷ Krek, J. (ur) (1995). Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- ³⁸ "Slovenski šolarji vse bolj pismeni, kaže raziskava". Časopis Dnevnik. 11.9.2007.
- ³⁹ "Iz Bruslja prihaja ena najbolj spodbudnih novic za Slovenijo v zadnjem času. Po neuradnih podatkih so se slovenski šolarji v eni najbolj citiranih in verodostojnih mednarodnih raziskav znanja na svetu PISA 2006 odlično odrezali: med 57 državami so se uvrstili na 12. mesto." Časopis Dnevnik. 1.12.2007.

- ⁴⁰ Mag. Marjeta Doupona Horvat; Kaj nam Mednarodna raziskava bralne pismenosti PIRLS pove o pismenosti slovenskih četrtošolk in četrtošolcev? Strokovni posvet: Pedagoški inštitut, 2011.
- ⁴¹ Allerup, p. in Mejdning, J. (2003). Reading Achievement in 1991 and 2000. V S. Lie, P. Linnakylä in A. Roe (ur.) *Northern Lights on PISA: Unity and Diversity in the Nordic Countries in PISA 2000*. Oslo: Department of Teacher Education and School Development University of Oslo.
- ⁴² Korespondenca z nosilci raziskave v Sloveniji.

LITERATURA

- Allerup, p. in Mejdning, J. (2003). Reading Achievement in 1991 and 2000. V S. Lie, P. Linnakylä in A. Roe (ur.) *Northern Lights on PISA: Unity and Diversity in the Nordic Countries in PISA 2000*. Oslo: Department of Teacher Education and School Development University of Osl.
- Beaton, A. E., Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Gonzalez, E. J., Kelly, D. L. in Smith, T. A. (1996). *Mathematics Achievement in the Middle School Years: IEA's Third International Mathematics and Science Study (TIMSS)*. Chestnut Hill, MA (ZDA): TIMSS International Study Center, Lynch School of Education, Boston College.
- Beaton, A. E., Martin, M. O., Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Gonzalez, E. J., Smith, T. A. in Kelly, D. L. (1996). *Science Achievement in the Middle School Years: IEA's Third International Mathematics and Science Study (TIMSS)*. Chestnut Hill, MA (ZDA): TIMSS International Study Center, Lynch School of Education, Boston College.
- Currie, C., Roberts, C. Morgan, A., Smith, R., Settertobulte, W., Samdal, O. in Barnekow Rasmussen, V. (2007). *Young People's Health in Context: Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2001/2002 study*. Kopenhagen: WHO Regional Office for Europe.
- Currie, C., Gabhain, S. N., Godeau, E., Roberts, C. Smith, R., Currie, D., Pickett, W., Richter, M., Morgan, A. in Barnekow, V. (2008). *Inequalities in Young People's Health: HBSC international report from the 2005/2006 study*. Edinburgh: Child and Adolescent Health Research Unit (CAHRU), HBSC International Coordinating Centre.
- Doupona Horvat, M. (2008). Mednarodna raziskava bralne pismenosti PIRLS 2006. Predstavitev rezultatov raziskave PIRLS 2006 na Centru za študij edukacijskih politik, 16.1.2008.
- Doupona Horvat, M. (2011). Kaj nam Mednarodna raziskava bralne pismenosti PIRLS pove o pismenosti slovenskih četrtošolk in četrtošolcev? Strokovni posvet "Mednarodne raziskave znanja učencev in dejavnosti za izboljšanje pismenosti učencev", Pedagoški inštitut, 2011, 7.6.2011.

- Državni izpitni center (2008). *Nacionalno Preverjanje Znanja: Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008*. Ljubljana: Državni izpitni center.
- Državni izpitni center (2009). *Nacionalno Preverjanje Znanja: Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2008/2009*. Ljubljana: Državni izpitni center.
- Državni izpitni center (2010). *Nacionalno Preverjanje Znanja: Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2009/2010*. Ljubljana: Državni izpitni center.
- Elley, W. B. (1992). *How in the World do Students Read: IEA Study of Reading Literacy*. Haag (NL): IEA.
- Eurostat (2010). *Education in Europe - Key statistics 2008*. Luksemburg: Eurostat.
- Eurostat (2010). *Indicators on education expenditure for 2007*. Luksemburg: Eurostat.
- Eurydice (2009). *Key Data on Education in Europe 2009*. Bruselj: Eurydice.
- Fleischman, H. L., Hopstock, P. J., Pelczar, M. P. in Shelley, B. E. (2010). *Highlights From PISA 2009: Performance of U.S. 15-Year-Old Students in Reading, Mathematics, and Science Literacy in an International Context*. Washington: The National Center for Education Statistics, IES, U.S. Department of Education.
- Gaber S. in Marjanovič Umek, L. (2009). *Študije primerjalne neenakosti*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2009.
- Gril, A. (2006). Mednarodna primerjava obremenjenosti učencev v devetletki z vidika otrokovega in mladostnikovega psihosocialnega razvoja. Poročilo evalvacijske študije. Ljubljana: Pedagoški inštitut. Štraus, M., Repež, M. in Štigl, S. (2007). *Naravoslovni, bralni in matematični dosežki slovenskih učencev, Nacionalno poročilo PISA 2006*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Japelj Pavešič, B. (2009). Rezultati mednarodnih primerjav. Predstavitev rezultatov raziskave TIMSS 2007 na Centru za študij edukacijskih politik, 21.1.2009, na naslovu <http://ceps.pef.uni-lj.si/dejavnosti/sp/timss-07-ceps.ppt>, zadnjič doseženo 20.8.2011.
- Japelj Pavešič, B., Svetlik, K., Rožman, M. in Kozina, A. (2008). *Matematični dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Jeriček, H., Lavtar, D. in Pokrajac, T. (2007). *HBSC Slovenija 2006: Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
- Kirsch, I., de Jong, J., Lafontaine, D., McQueen, J., Mendelovits, J. in Monseur, C. (2002). *Reading for Change: Performance and Engagement Across Countries: Results from PISA 2000*. Pariz: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
- Kovač Šebart, M., Krek, J. in Kovač, M. (2004). Podatki iz mednarodnih raziskav v povezavi s problematiko obremenjenosti otrok - ali preobremenjenost kot posledica diskurza. *Sodobna pedagogika*, št. 5, str. 70-98.

- Kovač Šebart, M. (2009). Je mogoče odlašati na jutri, za kar je prepozno že danes? II. strokovno srečanje Šola in ravnatelj, Bled, 12. in 13. oktober 2009.
- Krek, J. (ur) (1995). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Lie, S., Linnakylä, P. in Roe, A. (2003). *Northern Lights on PISA: Unity and Diversity in the Nordic Countries in PISA 2000*. Oslo: Department of Teacher Education and School Development, University of Oslo.
- Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., Kavčič, T. in Poljanšek, A. (2002). *Kakovost v vrtcih*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Martin, M. O., Mullis, I. V. S. in Foy, P. (2008). *TIMSS 2007 International Science Report: Findings from IEA's Trends in International Mathematics and Science Study at the Fourth and Eighth Grades*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center, Lynch School of Education, Boston College.
- Martin, M. O., Mullis, I. V. S., Gonzalez, E. J. in Kennedy, A. M. (2003). *Trends in Children's Reading Literacy Achievement 1991–2001 IEA's Study of Trends in Reading Literacy Achievement in Primary School in Nine Countries*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center.
- Martin, M. O., Mullis, I. V. S., Beaton, A. E., Gonzalez, E. J., Smith, T. A. in Kelly, D. L. (1997). *Science Achievement in the Primary School Years: IEA's Third International Mathematics and Science Study (TIMSS)*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Beaton, A. E., Gonzalez, E. J., Kelly, D. L. in Smith, T. A. (1997). *Mathematics Achievement in the Primary School Years: IEA's Third International Mathematics and Science Study (TIMSS)*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Beaton, A. E., Gonzalez, E. J., Kelly, D. L. in Smith, T. A. (1998). *Mathematics and Science Achievement in the Final Year of Secondary School: IEA's Third International Mathematics and Science Study (TIMSS)*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O. in Foy, P. (2008). *TIMSS 2007 International Mathematics Report: Findings from IEA's Trends in International Mathematics and Science Study at the Fourth and Eighth Grades*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Gonzalez, E. J. in Chrostowski, S. J. (2004). *TIMSS 2003 International Mathematics Report: Findings From IEA's Trends in International Mathematics and Science Study at the Fourth and Eighth Grades*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Gonzalez, E. J., Gregory, K. D., Garden, R. A., O'Connor, K. M., Chrostowski, S. J. in Smith, T. A. (2000). *International Mathematics Report: Findings from IEA's Repeat of the Third International Mathematics and Science Study at the Eighth Grade*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center.

- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Gonzalez, E. J. in Kennedy, A. M. (2003). *PIRLS 2001 International Report: IEA's Study of Reading Literacy Achievement in Primary School in 35 Countries*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center, Lynch School of Education, Boston College.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. Kennedy, A. M. in Foy, P. (2007). *PIRLS 2006 International Report: IEA's Progress in International Reading Literacy Study in Primary School in 40 Countries*. Chestnut Hill, MA (ZDA): International Study Center, Lynch School of Education, Boston College.
- Nacionalni kurikularni svet (1996). *Izhodišča kurikularne preнове*. Ljubljana: Nacionalni kurikularni svet.
- Nacionalni kurikularni svet (1997). *Kurikularna prenova*. Ljubljana: Nacionalni kurikularni svet.
- Novak, B. (2009). *Prenova slovenske šole*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- OECD (2007). *PISA 2006: Science Competencies for Tomorrow's World: Volume 1: Analysis*. Pariz: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
- OECD (2009). *Creating Effective Teaching and Learning Environments: First Results From TALIS*. Pariz: OECD.
- OECD (2010). *Education at a Glance 2010: OECD indicators*. Pariz: OECD.
- OECD (2009). *Equally Prepared for Life? How 15-year-old Boys and Girls Perform in School*. Pariz: OECD.
- OECD (2010). *PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science (Volume I)*. Pariz: OECD.
- OECD (2010). *PISA 2009 Results: Overcoming Social Background Equity in Learning Opportunities and Outcomes (Volume II)*. Pariz: OECD.
- OECD (2010). *PISA 2009 Results: Learning to Learn Student Engagement, Strategies and Practices (Volume III)*. Pariz: OECD.
- OECD (2010). *PISA 2009 Results: What Makes a School Successful? Resources, Policies and Practices (Volume IV)*. Pariz: OECD.
- OECD (2010). *PISA 2009 Results: Learning Trends: Changes in Student Performance Since 2000 (Volume V)*. Pariz: OECD.
- Perat, Z. (2005). Kaj bi se lahko naučili iz objave izsledkov raziskave TIMSS 2003. *Sodobna pedagogika*, 56, št. 3, str. 128-141.
- Perat, Z. (2006). TIMSS in cesarjeva nova oblačila. *Sodobna pedagogika*, št. 2, str. 130-144.
- Področna strokovna skupina za osnovno šolo pri Nacionalni strokovni skupini za pripravo Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v RS (2010). Osnovna šola predlogi rešitev. XIX. strokovno srečanje ravnateljic in ravnateljev osnovnega šolstva, Portorož, 22. 11. 2010.
- Področna strokovna skupina za osnovno šolo pri Nacionalni strokovni skupini za pripravo Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v RS (2011). Osnovna šola. Gradivo sprejeto na sejah NSS, 23. in 30. marca 2011.

- Sardoč, M., Klepac, L., Rožman, M., Vršnik Perše, T. in Brečko, B. (2009). *Mednarodna raziskava poučevanja in učenja TALIS: Nacionalno poročilo*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Stergar, E., Scagnetti, N. in Pucelj, V. (2006). *HBSC Slovenija 2002: Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
- Svetlik, I. (2000). Poročilo nacionalnega kurikularnega sveta. (Poročilo zadnjič spremenjeno 16.5.2000, na naslovu http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/nks/nks_porocilo.html, zadnjič doseženo 21.8.2011.). Ljubljana: Urad RS za šolstvo.
- Svetlik, K., Japelj Pavešić, B., Rožman, M., Kozina, A. in Šteblaj, M. (2008). *Naravoslovni dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Štrajn, D. (2009). *Konstrukcija družbe v postopkih edukacije*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Štraus, M. (2008). Kvalitativna študija šolskih karakteristik glede na uspešnost v raziskavah znanja matematike, naravoslovja in bralne pismenosti. Poročilo evalvacijske študije. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Štraus, M., Repež, M. in Štigl, S (2007). *Program mednarodne primejave dosežkov učencev - OECD PISA: Naravoslovni, bralni in matematični dosežki slovenskih učencev, Nacionalno poročilo*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Urad RS za šolstvo. (2000). Člani nacionalnega kurikularnega sveta. (Dokument zadnjič spremenjen 11.5.2000, na naslovu http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/nks/nks_clani.html, zadnjič dosežen 21.8.2011.). Ljubljana: Urad RS za šolstvo
- Vodopivec, K. (2008). Education in the narcissistic society: An analysis of the situation in some selected Slovenian primary schools. *Anthropological notebooks*, 14, št. 1, str. 103–117.
- Žakelj, A. (2005). Matematični dosežki slovenske starejše populacije v raziskavi TIMSS 2003. Ljubljana: Zavod za šolstvo RS.

SPLETNI VIRI

- <http://nces.ed.gov/surveys/international/ide/> (TIMSS, PIRLS, PISA International Data Explorer)
- www.delo.si (časopis Delo)
- www.dnevnik.si (časopis Dnevnik)
- www.solski-razgledi.com (časopis Šolski razgledi)
- www.vecer.si (časopis Večer)